

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyötä rakentamassa

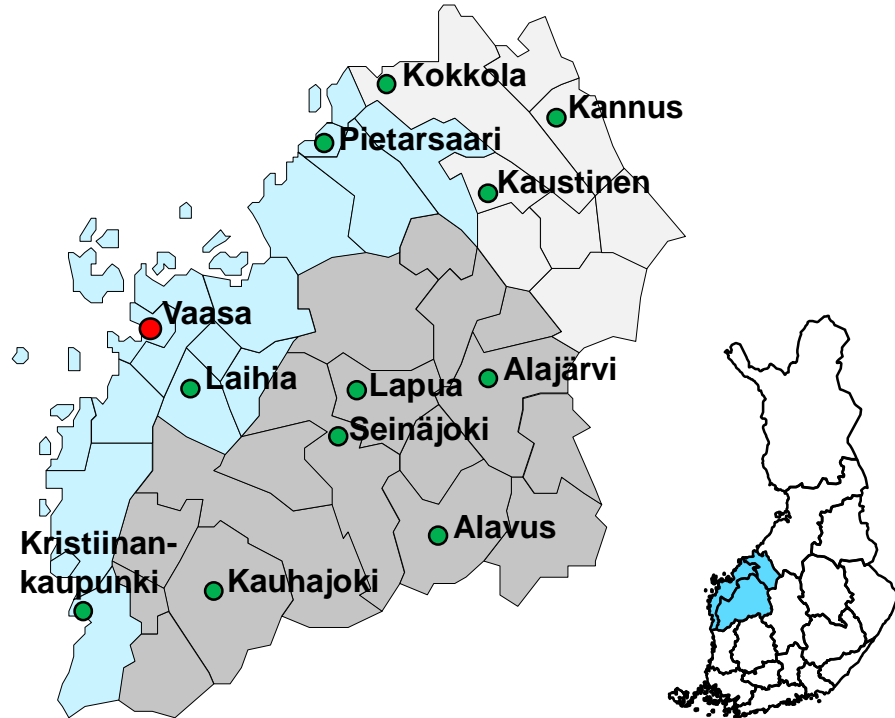
Pohjanmaan poliisilaitoksen puheenvuoro

Poliisipäällikkö Kari Puolitaival

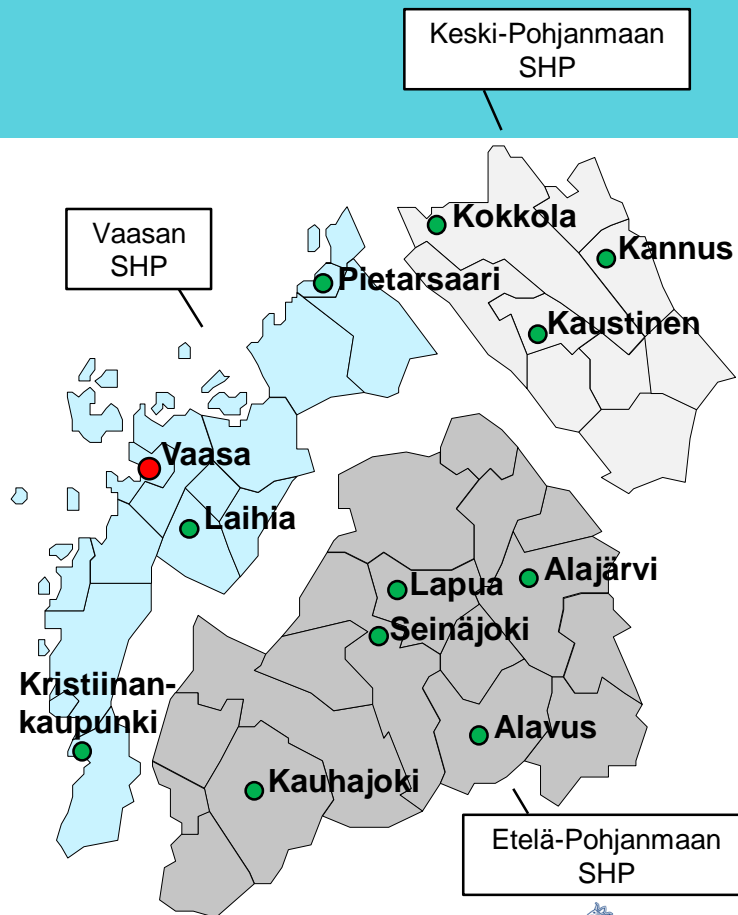
Pohjanmaan poliisilaitos 2023

- Noin 435 000 asukasta
- 3 x maakunta ja HYTE -alue
- 40 kaupunkia/kuntaa
- Pääpoliisiasema
+ 11 poliisiasemaa
- Henkilöstö 620
- Poliisit 490
- Kaksikielinen (monikielinen)

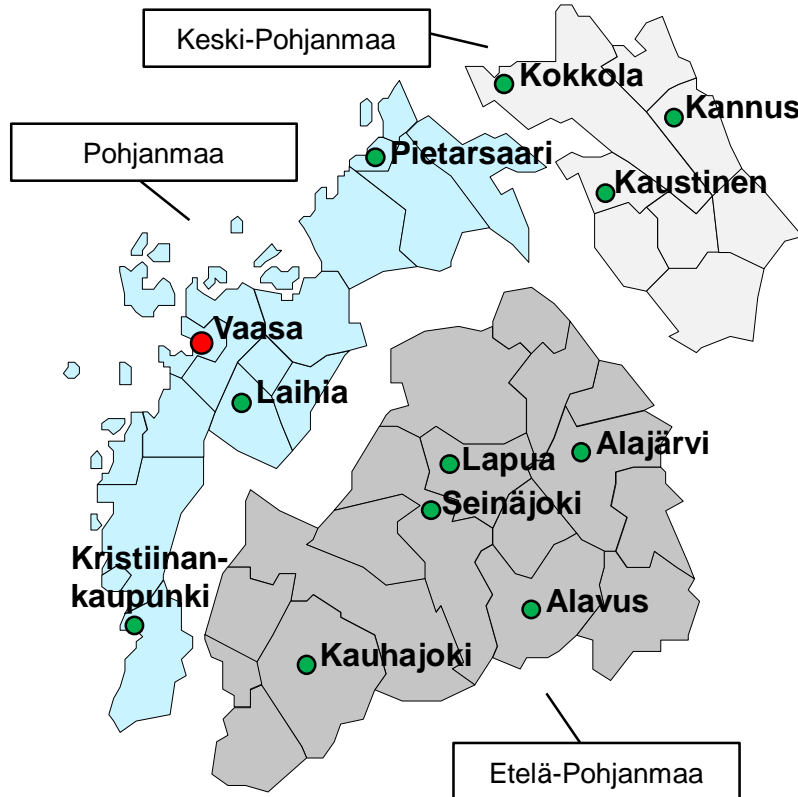

Sairaanhoidopiiri-aika/HYTE

- Liittymäpinnan kartoitus = Poliisi/SHP yhteiset asiat
- Palaverikierrokset
- NYT: työ- ja ohjausryhmätyöskentely,
> esim. riskikartoitus
- Poliisin fokusasia = ANKKURI
 - Kokkola
 - Seinäjoki
 - Vaasa
- ”Etulinjan” yhteistyö pelasi + pelaa hyvin

Hyvinvointialue-aika

- Alueet pysyvät lähes samanlaiset
 - Kuitenkin uudet sopimukset
- Yhteistyö jatkuu edelleen
 - myös kolmen ERVA alueen kanssa (erityisesti lapsijutuissa)
 - työ ja ohjausryhmät
- Poliisin mahdollisuudet panostaa enemmän ANKKURI-toimintoon?
 - Seinäjoki +1 ?
 - Laajennetaan toiminta Pietarsaareen ?

EET / Ankkuritiimi

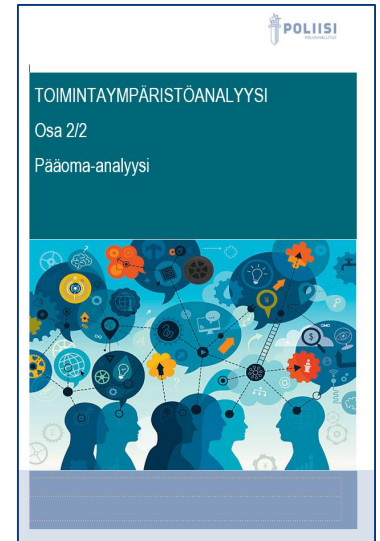
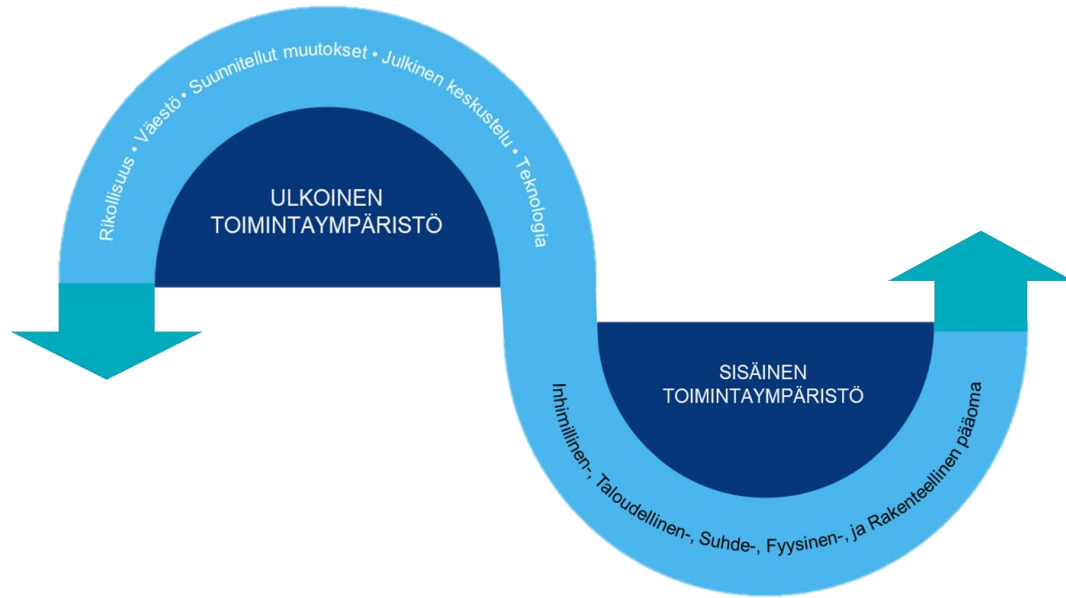
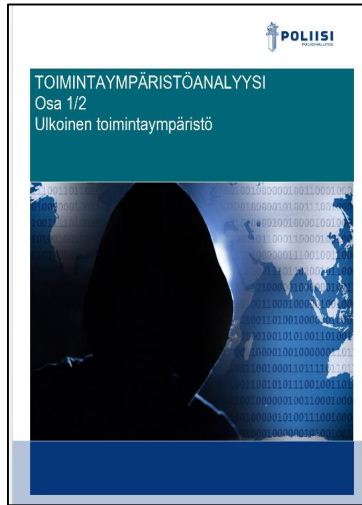
- Ankkuritoiminnan tehtävänä on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia sekä estää ennalta rikollisuutta.
- Estetään väkivaltaiseen ekstremismiin radikalisoitumista.
- Ankkuritiimiin kuuluu asiantuntijoita poliisista, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimesta.
- Avuksi tilanteissa, joissa nuori alkaa tehdä rikoksia tai käyttää huumeita.
- Avuksi myös kun nuorella on hankala elämäntilanne tai kokee väkivaltaa perheessä tai lähisuhteessa.
- Tällä hetkellä tiimit Kokkolassa, Seinäjoella ja Vaasassa. Tiimien kokoonpanot vaihtelevat hiukan keskenään.
- Ankkuritoiminnassa olleilla nuorilla oli verrokkeihin nähden pienempi riski olla epäiltynä uudesta rikoksesta seuraavan vuoden aikana (tutkimus 2022).

Poliisin strategiakokonaisuudet 2024 – 2027 (vielä luonnos)

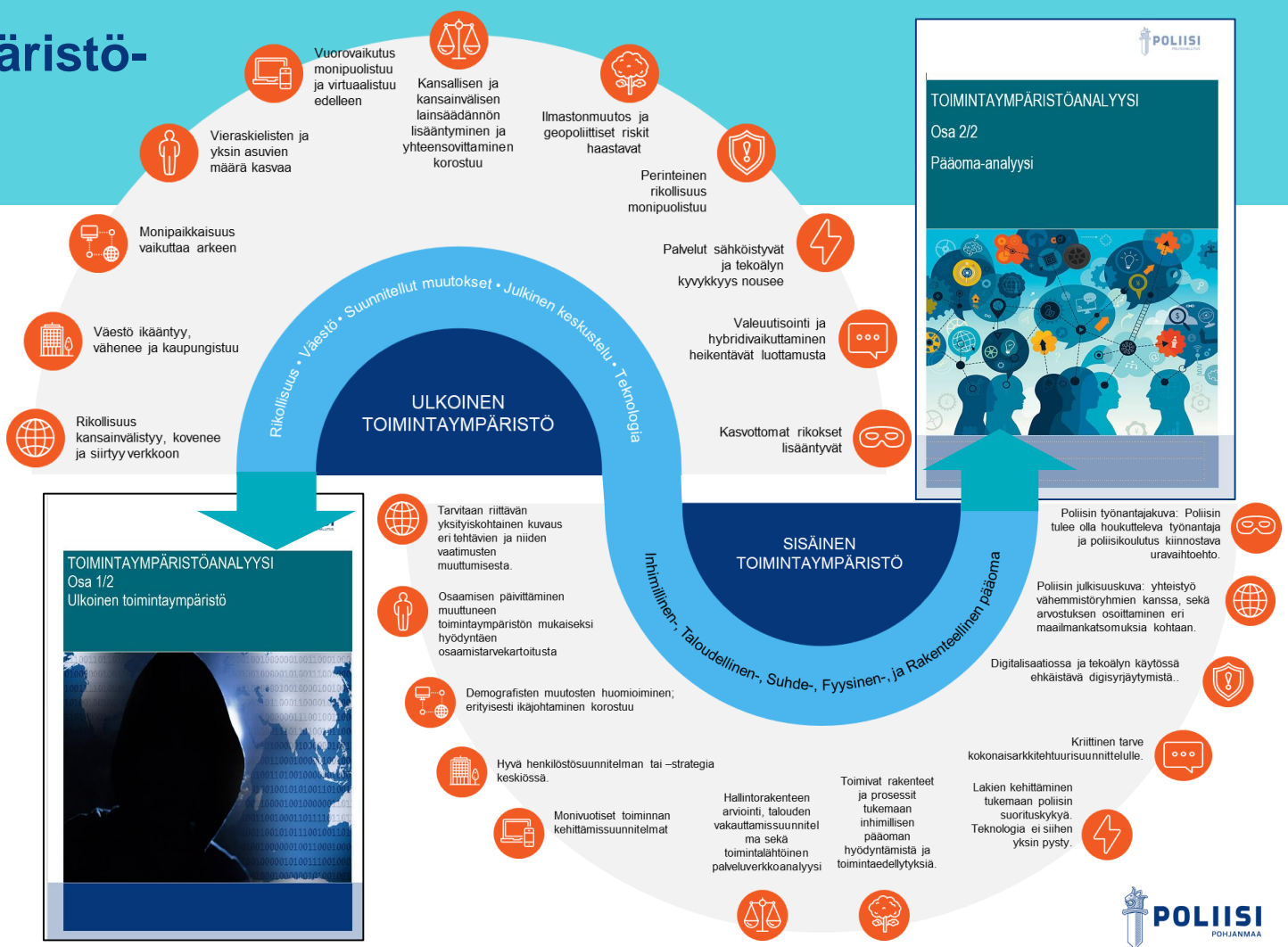

1. Turvaamme jokaisen ja pidämme luottamuksen poliisiin korkeana
2. Ennalta estämme rikoksia ja häiriötä
3. Paljastamme ja selvitämme rikoksia tehokkaasti
4. Tarjoamme nykyaikaisia ja tehokkaita poliisin palveluita
5. Teemme vaikuttavaa yhteistyötä

Millä tavalla poliisi näkee toimintaympäristönsä ULKONEN // SISÄINEN

Toimintaympäristö- kuvauksen tiivistelmä

Toimintaympäristö- kuvauksen tiivistelmä

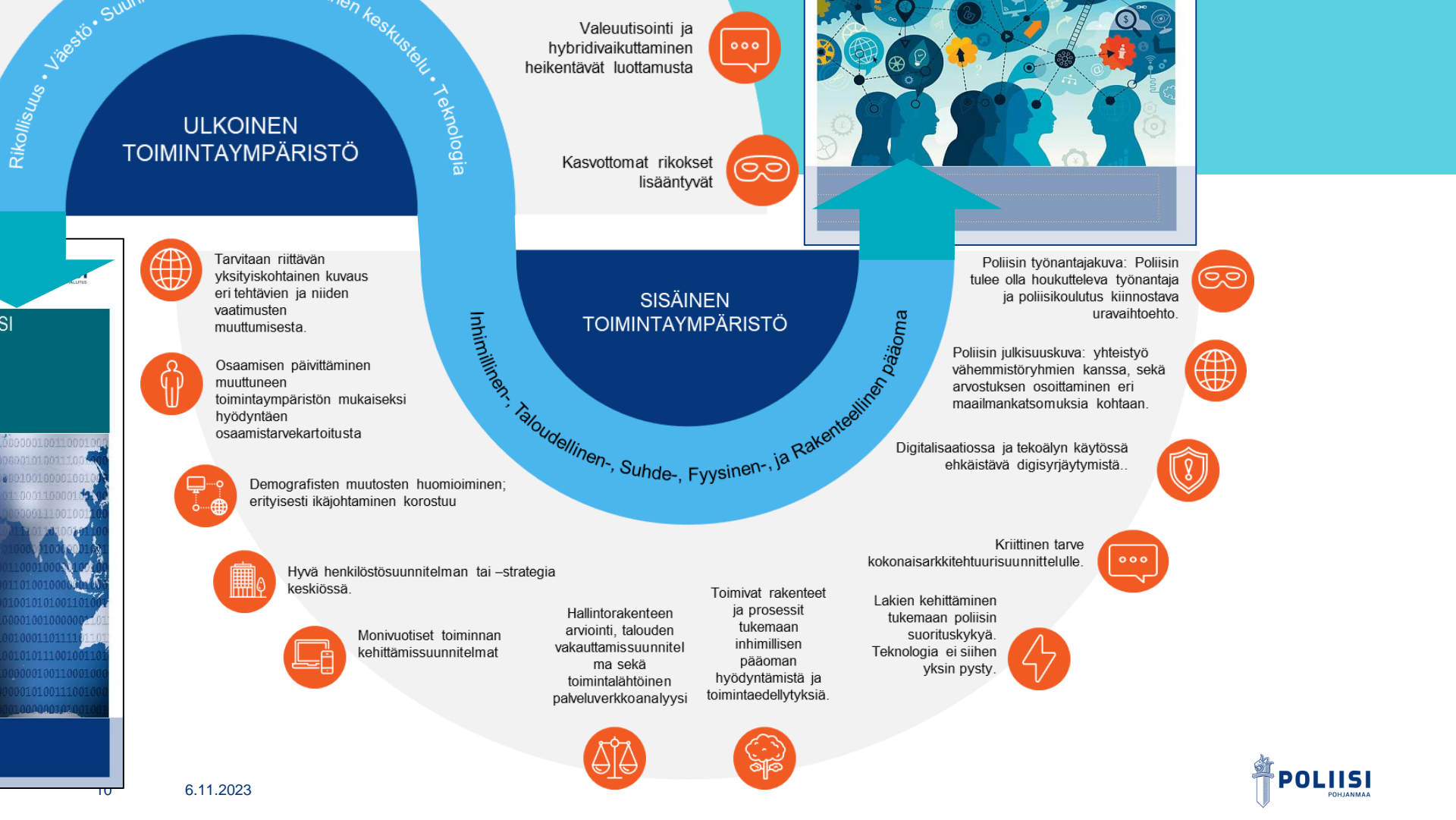

TOIMINTAYMPÄRISTÖÄ

Osa 2/2

Pääoma-analyysi

Tilannekuvanostoja

Poliisi on varautunut häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Ajan-
kohtaista

- Sisäisen ja ulkoinen turvallisuus limittyvät yhä selvemmin.

- Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja hybridiuhkat

- Poliisi on varautunut ja tilinvalvontana kohteena mm. viestien välitys, drone-havainnot, vahingonteot, osumat, maahantulo, sekä vaikutukset rikollisuuteen, yhteiskuntaan ja poliisitoimintaan.
- Poliisi koko henkilöstö kerää tilanne- ja tapahtumista raportoidaan valtionjohdolle asti.
- Poliisi toiminta perustuu poliisilain mukaisesti tilanteen ja analysoidun tiedon hyödyntämiseen, ennakoimisiin sekä strategisten tavoitteiden toteuttamiseen.

- Hybriditilanteiden hallinnassa poliisilla on keskeinen rooli (varautuminen, vaste, tutkinta ja havainnot)

- Kynnys tulkita Suomeen kohdennetuiksi ja siten hyökkäykseksi Suomea ja puolustusliittoa vastaan voi olla korkea. Epäselvissä tilanteissa poliisi toimii yhteistyössä turvallisuus- ja tiedusteluorganisaatioiden kanssa (kuten esim. Balticconnector-asiassa). Kyvykkyyden on vastattava olosuhteita ja odotuksia.
- Poliisi ei pärjää yksin → Yhteistyö välttämätöntä

**Kokonais-
turvallisuutta
rakennetaan
yhdessä.**

Organisointi: kysyntä/tarve ja resurssit

Ajan-
kohtaista

Kysyntä ja tarve

- ANKKURIn laajennus (hallitusohjelman kirjaukset)
- ETL:n uudistus ETL 3:11.3 ja ETL 3:11.4
 - esitutinnan kiireellisyys; Lapsiin kohdistuvat rikokset ja lähestymiskiellon rikkominen
 - välillisesti ”vaikuttaa” myös yhteistyökumppaneihin (poliisilla paine saada jutut eteenpäin)
- tarjonta lisää kysyntää (?)
- poliisin virka-avut

-
- rahoitus
 - Hyte
 - poliisi
 - osaaminen, henkilöstön saatavuus
 - toimitilat

Resurssit

Erityiset haasteet poliisin näkökulmasta Pohjanmaan pl mutta myös koko maassa

Ajan-
kohtaista

NUORET

Nuorten pahoinvointi

Suurin osa voi hyvin,
mutta entistä enemmän
ongelmia näkyy myös
poliisin työnkuvassa

(päihteet, mielenterveys-
ongelmat ym.)

=> **sosiaalipäivystys**

Läsnäolo

Fyysinen maailma
Virtuaalinen maailma

Erityisesti nuorten
elämässä näitä ei voida
pilkkoa = yksi maailma

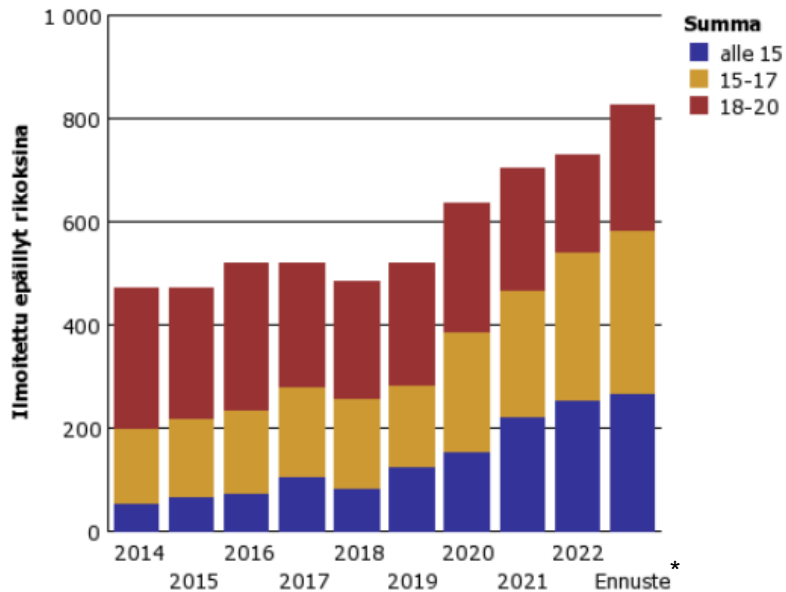
Rikolliselämän ihannointi / Roadman

Väkivaltaisuuudet

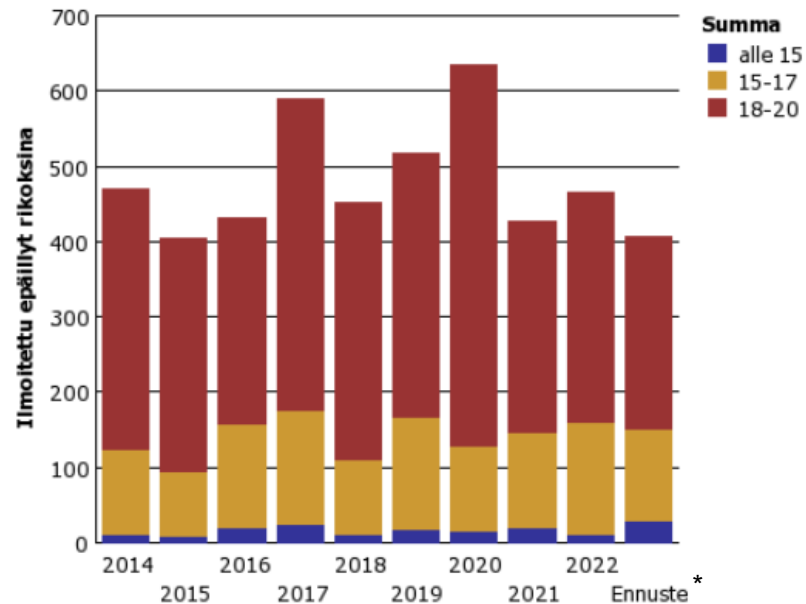
Alistumiset

Päihteet

Nuorten väkivalta- ja huumausainerikokset

Kuvio 1. Väkivaltarikoksista (pahoinpitelyt, henkirikokset ja ryöstöt) epäillyt nuoret vuosina 2014–2023 ikäryhmän mukaan (27.10.2023 tilanne).

Kuvio 2. Huumausainerikokset epäillyt nuoret vuosina 2014–2023 ikäryhmän mukaan (27.10.2023 tilanne).

Nuorten rikokset vs. jengirikokset ja järjestäytynyt rikollisuus

Ajan-
kohtaista

IKÄ	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
-----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Nuorten rikokset

Vanhempien rooli, varhainen puuttuminen koulussa ja lastensuojelussa, Ankkuri-toiminta, rikoskierteen katkaisu.

Katujengit

Jatkuva seuranta, rikostorjunta ja rikoskierteen katkaisu.

Jr-ryhmät

Kansainvälinen viranomaisyhteistyö, rikostiedustelu ja torjunta (huumeet, aseet, ihmiskauppa).

Erityiset haasteet poliisin näkökulmasta Pohjanmaan pl mutta myös koko maassa

Ajan-
kohtaista

Väestön ikääntyminen ja keskittyminen

Turvallisuus ja
turvallisuuden tunne
1+1=2 ?

Harvaan asutut alueet ja
palvelut

Rekrytointi

Kansainvälistyminen

Viranomaisluottamus
(ulkomaalaiset)

Kulttuuri-/kielituntemus
(viranomainen)

Ongelmien esiin
nostaminen
objektiivisesti/rehellisesti
ilman ylilyöntejä

Digitalisaatio

Tekoälyn käyttö omassa
toiminnassa ja erityisesti
rikoksien tekovälineenä

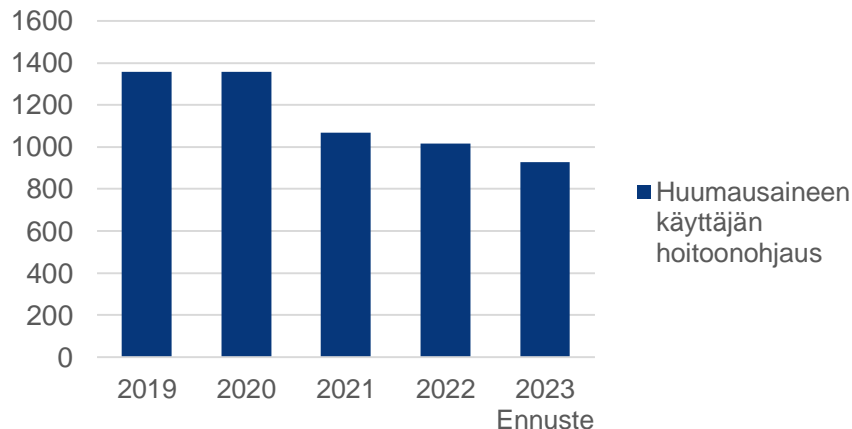
Todisteiden luotettavuus

Osaamiskuilut

Haasteena päihteet, hoitoonohjauksen polku...

Ajan-
kohtaista

Hoitoonohjaus päihteiden väärinkäyttäjien osalta

Tarve kehittää hoitoonohjausmallia/-käytäntöä

Päihteet juurisyynä
moneen ongelmaan.

**Hoitoonohjauksen
polku: pääsy hidasta**

Liittymäpintojen kartoitusta

HYTE –työn painopisteet ja poliisin kosketuspinta niihin

Tyhjät ruudut ⑦
 Ei ole olemassa poliisin
 tehtävästä johtuvaa
 kosketuspintaa

	A Terveiden ja terveellisten elintapojen edistäminen / Främjande av god hälsa och sunda levnadsvanor	B Mielenterveyden edistäminen ja päihteiden väärinkäytön ennaltaehkäisy / Främjande av mental hälsa och förebyggande av rusmedelsmissbruk	C Toimintakyvyn edistäminen ja ylläpitäminen / Främjande och upprätthållande av funktionsförmåga	D Osallisuus ja turvallisuuden edistäminen / Delaktighet samt främjande av trygghet
Lapset, nuoret ja perheet Barn, unga och familjer	1	Rikollisuudella oireilevat Itsetuhoiset Huostaanotetut/Sijoitetut Päihteiden käyttäjät Päihteiden välittäjät 1	Suojan tarpeessa olevat rikosuhrit Kiusaamisen ehkäisy 1	Lapsiin kohdistuva rikollisuus Turvallinen elinympäristö 1
Työkykyiset Arbetsföra	2	MT –potilaiden kuljetukset (virka-avut) Päihteiden käyttäjät Päihteiden välittäjät 2	Parisuhdeväkivalta Syrjäytyneet Radikalisoituneet Huolta aiheuttavat 2	Turvallinen elinympäristö 2
lökkäät Äldre	3	3	Parisuhdeväkivalta Eksyneet muistisairaant 3	Turvallinen elinympäristö 3

Mitä työmuotoja tai –menetelmiä poliisi käyttää

Tyhjät ruudut ⑦
 Ei ole olemassa poliisin
 tehtävästä johtuvaa
 kosketuspintaa

B Mielenterveyden
 edistäminen ja päihteiden
 väärinkäytön
 ennaltaehkäisy /
 Främjande av mental
 hälsa och förebyggande
 av rusmedelsmissbruk

Lapset, nuoret ja perheet Barn, unga och familjer	Rikollisuudella oireilevat Itsetuhoiset Huostaanotetut/Sijoitetut Päihteiden käyttäjät Päihteiden välittäjät 1
Työkykyiset Arbetsföra	MT –potilaiden kuljetukset (virka-avut) Päihteiden käyttäjät Päihteiden välittäjät 2
lökkäät Äldre	

B1

Ankkuri -malli – moniammatillinen yhteistyö nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaehkäisemiseen.

Sovittelu.

Itsetuhoaikeissa olevien nuorten nopea löytäminen (tietyt tiedonsaantioikeudet + kenttätoiminta) ja hoitoon saattaminen.

Sijoitusyksiköistä karanneiden löytäminen, mikäli vaarassa (sama).

Katuhuumeryhmän toiminta ja siihen liittyvä rikostutkinta.

B2

Kuljetuksiin liittyvät virka-avut, tehdään osana päivittäistä kenttätoimintaa, yleisjohtaja päättää.

Katuhuumeryhmän toiminta ja siihen liittyvä rikostutkinta.

Mitä työmuotoja tai –menetelmiä poliisi käyttää

Tyhjät ruudut ⑦
Ei ole olemassa poliisin tehtävästä johtuvaa kosketuspintaa

	C Toimintakyvyn edistäminen ja ylläpitäminen / Främjande och upprätthållande av funktionsförmåga
Lapset, nuoret ja perheet Barn, unga och familjer	Suojan tarpeessa olevat rikosuhrit Kiusaamisen ehkäisy 1
Työkykyiset Arbetsföra	Parisuhdeväkivalta Syrjäytyneet Radikalisoituneet Huolta aiheuttavat 2
lääkkäät Äldre	Parisuhdeväkivalta Eksyneet muistisairaant 3

- C1** Perheväkivaltatilanteissa kenttäpartiot suorittavat paikan päällä riskiarvion siitä, kuinka suuressa vaarassa uhri on joutua uudestaan väkivallan kohteeksi.
Rikostutkintaa suorittava tekee saman riskiarvion, mikäli vaara ilmenee vasta tutkintavaiheessa.
Lapsista tehdään lastensuojeluilmoitus, parisuhdeväkivalta tapauksissa ohjataan tarvittaessa MARAK –ryhmän (moniammatillinen riskinarviointikokous) tuen piiriin. Ei toimi Vaasassa.
Käytetään mahdollisimman tehokkaita keinoja vaaran vähentämiseksi (esim. lähestymiskiellot).
- C2** Ennalta estävä erityistoimi valvoo esim. vihapuhetta netissä ja vihjeiden perusteella henkilöitä, jotka ovat vaarassa radikalisoitua. Huolta aiheuttavat henkilöt seurataan tarkemmin ja puututaan aina tilanteen mukaan. Tavoite – vaaran, uhan tai huolen poistaminen.
- C3** Parisuhdeväkivallan osalta samat keinot kuin nuorempien kanssa. Eksyneet muistisairaant etsitään korkealla prioriteetilla osana päivittäistä kenttätöimintää.

Mitä työmuotoja tai –menetelmiä poliisi käyttää

Tyhjät ruudut ❶
Ei ole olemassa poliisin
tehtävistä johtuvaa
kosketuspintaa

	D Osallisuus ja turvallisuuden edistäminen / Delaktighet samt främjande av trygghet
Lapset, nuoret ja perheet Barn, unga och familjer	Lapsiin kohdistuva rikollisuus Turvallinen elinympäristö 1
Työkykyiset Arbetsföra	Turvallinen elinympäristö 2
lääkkäät Äldre	Turvallinen elinympäristö 3

D1	Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset tutkitaan erikoiskoulutuksen saaneiden poliisien toimesta. Erittäin korkea prioriteetti. Uutena yhteistyön työmuotona on hiljattain tullut nk. Barnahus malli.
D2	”Turvalliseen elinympäristöön” kuuluu koti, työ- ja koulumatkat, työpaikat ja koulut sekä vapaa-ajan harrastukset. Poliisi valvoo yleistä järjestystä ja turvallisuutta eri menetelmin ja turvaa osaltaan turvallisen elinympäristön (esim. liikenne, omaisuuden suoja, hengen ja terveyden suoja, koskemattomuuden suoja jne.). ”Jumittuneisiin” tilanteisiin käytetään nk. Paikallisen ongelmanratkaisun (POR) mallia, jossa pyritään yhdessä alueella toimivien ja asuvien kanssa ratkomaan rikollisuus- ja järjestysongelmia.
D3	Sama.

Mitä yhteistyötä Poliisi kaipaa Sote ja kuntasektorilta

Ankkuri -malli – moniammatillinen yhteistyö nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaehkäisemiseen.	Ankkurimalli lähtee siitä, että poliisi, sosiaalitoimi, terveystoimi ja nuorisotoimi muodostavat moniammatillisen tiimin, jotka työskentelevät lähellä toisiaan (samassa tilassa) ja tekevät yhdessä työtä sen eteen, että saadaan nuori nopeasti oikealle polulle ja oikean avun ja tuen piiriin. Ratkovat myös ongelmia kouluissa. Erittäin positiivisia tuloksia ympäri valtakuntaa. Vaasassa/Vaasan seudulla ei ole tiimiä.
Sovittelu	Poliisi tekee jatkuvaa yhteistyötä sovittelutoimiston kanssa. Käyttö tulee lisääntymään ja yhteistyö tiivistymään. Ankkuri toisi asiakkaita tähän ”putkeen”.
Itsetuhoiset nuoret	Löytymisen jälkeen tilanteet vaativat yleensä nuorten akuuttia siirtämistä terveyshuollon hoivaan. Toimii nykyisellään hyvin.
Sijoitusyksiköistä karanneet	Yhteistyö ja vastuut on selkeästi linjattu, toimii poliisin näkökulmasta hyvin. Virka-apupyynnöt sosiaalitoimesta pääasiassa kunnossa.
Katuhuumetointa	Yhteistoiminta liittyy lähinnä jatkotoimiin, kun nuori on jäänyt kiinni. Syntyy mahdollisesti tarve vieroitushoidolle, henkiselle huollolle, uusien sosiaalisen taitojen oppimiselle ym. Ankkuri toisi tähän paljon lisäarvoa.
Mt –potilaiden kuljetusten turvaaminen	On osa päivittäisiä rutiineja. Virka-apupyynnöt pääosin kunnossa ja yhteistoimintamallit tehtävillä kunnossa.

Mitä yhteistyötä Poliisi kaipaa Sote ja kuntasektorilta

C Toimintakyvyn edistäminen ja ylläpitäminen / Främjande och upprätthållande av funktionsförmåga

Perheväkivalta	<p>Poliisi on mielellään mukana MARAK –toiminnassa, missä vakavien tapausten uusintariskiä arvioidaan ja luodaan turvallisuussuunnitelma uhrille. MARAK ei toimi Vaasassa/Vaasan seudulla. Järjestelyvastuu SoTe:lla.</p> <p>Yhteistoiminta sosiaalipäivystyksen kanssa on toimivaa esim. tilanteissa, missä lapsi on uhrina tai suojelun tarpeessa.</p> <p>Tapauksissa, missä kohteena on vanhus, poliisi voi tehdä nk. ”Huoli-ilmoituksen” sosiaalitoimelle rikosilmoituksen ja esitutkinnan lisäksi.</p>
Vihapuhe, radikalisoituminen ja huolta aiheuttavat henkilöt	<p>Kun tällainen henkilö on havaittu, tarvitaan yleensä sekä poliisin, sosiaalitoimen että terveystoimen yhteistyötä tilanteen ”korjaamiseksi”. Yhteistoimintatavat ovat aina tilannesidonnaisia – tehdään sellaista yhteistyötä ja ryhdytään sellaisiin toimiin, joka parhaiten puree käsillä olevaan tapaukseen. Poliisi pyrkii varmistamaan turvallisuuden ja SoTe terveyden.</p>
Eksyneet muistisairaat	<p>Poliisi tarvitsee usein kolmannen sektorin (Punainen Risti/VaPePa, Meripelastusseurat jne.) toimijoita henkilöiden etsimiseksi. Toiminta- ja yhteistyömallit ovat kunnossa.</p>

Mitä yhteistyötä Poliisi kaipaa Sote ja kuntasektorilta

<p>Lapsiin kohdistuva seksuaali- ja muu rikollisuus</p>	<p>Yhteistyötarve SoTe:n kanssa on todella laajaa. Tarve on kriittinen kaikissa tutkinnan vaiheissa – esikäsittelyssä, teknisessä tutkinnassa, varsinaisissa kuulusteluissa ja vielä esitutkintaprosessin jälkeen. Nykyiset toimintamallit ja vastuunjaot ovat selkeät ja toimivat. Uutena toimintamallina tullut nk. ”Barnahus” malli on hyvin tervetullut.</p>
<p>Turvallinen elinympäristö</p>	<p>Yhteistyötarve vaihtelee voimakkaasti ongelmasta/tilanteesta riippuen. Yhteistyötarve kulminoituu lähinnä tilanteisiin, kun lapsi on hädässä. Toimintamallit ovat pääosin kunnossa ja yhteistyö toimivaa. Toimiva sosiaalipäivystys on poliisin näkökulmasta avainasemassa.</p>
<p>Paikallinen ongelmanratkaisu</p>	<p>Poliisi pyrkii jatkossa entistä enemmän tietojohtoiseen ongelmanratkaisuun tilanteissa, missä tavalliset valvontatoimenpiteet eivät riitä ja ”ongelman omistajia” on useita. Ongelmien omistajat (aina tilannesidonnaista – yleensä kiinteistöjen omistajat, tekninen sektori, asukkaat, yrittäjät jne.) otetaan mukaan jo toimenpiteitä suunniteltaessa mutta myös toteutukseen, aina kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Näissä tilanteissa nuoriso- ja koulutoimi sekä tekninen sektori voivat olla keskeisessä asemassa. Tärkeitä voivat olla myös kolmannen sektorin apu- ja tukiorganisaatiot.</p>